

pracownia badań
i innowacji
społecznych

PRACOWNIA BADAŃ I
INNOWACJI
SPOŁECZNYCH
STOCZNIA

OPIS CIEKAWEGO PRZYKŁADU PARTYCYPACJI

**PARTYCYPACYJNE TWORZENIE
PRZESTRZENI W CSW W TORUNIU -
„LABSEN – ZRÓB TO Z NAMI 2013”**

MARIA NOWAK

**Opracowanie powstało w ramach programu Laboratorium Partycypacji
Obywatelskiej realizowanego przy wsparciu Fundacji im. Stefana Batorego.**

Organizator: Centrum Sztuki Współczesnej w Toruniu

Czas trwania: Od listopada 2012 roku

Co się działo: Centrum Sztuki Współczesnej w Toruniu postanowiło zaangażować uczestników korzystających z przestrzeni LabSen w Centrum Sztuki Współczesnej do współtworzenia jej. W tym celu, przy wsparciu Pracowni Zrównoważonego Rozwoju, zapytali mieszkańców o zdanie w kwestii wyobrażeń o miejscu, jego przyszłych funkcjach i profilu. Projekt zaowocował zwiększeniem liczby wydarzeń w LabSenie i aktywizacją użytkowników (chcących zorganizować jakieś wydarzenia w ramach przestrzeni LabSenu).

Metoda: Ankieta, a następnie na podstawie jej wyników – uzyskiwanie opinii za pomocą metody world cafe

Przydatna do: Włączania użytkowników danej przestrzeni publicznej we współtworzenie jej

Kontakt:

Marta Kołacz, cswmarta@gmail.com, CSW w Toruniu

Joanna Suchomska, j.suchomska@pwr.org.pl, Pracownia Zrównoważonego Rozwoju

HISTORIA

Centrum Sztuki Współczesnej w Toruniu jest stosunkowo nowym budynkiem w przestrzeni miasta. Przy okazji jest także jednym z niewielu budynków użyteczności publicznej wykonanym w ostatnich latach. Otwarcie CSW towarzyszyła nowa perspektywa myślenia – użytkownicy instytucji uzyskali możliwość wpływania na jej koncepcję poprzez zaangażowanie się we współtworzenie LabSenu – przestrzonnego pomieszczenia na parterze centrum sztuki, zaprojektowanego przez brazylijskiego projektanta Ernesto Neto. W 2012 roku postanowiono zaangażować studentów kierunków artystycznych z Torunia w ramach projektu „PRZEprojekt”. Organizatorzy chcieli zachęcić młodych artystów do korzystania z przestrzeni LabSenu jako darmowego miejsca na prezentowania swojej twórczości. Młodzi faktycznie wykorzystali daną im możliwość – w ramach „PRZEprojektu” w 2012 roku zrealizowano 5 wystaw.

Jednocześnie, w konsekwencji sukcesu projektu jako formy włączania użytkowników w tworzenie przestrzeni, do CSW zaczęły trafiać propozycje wykorzystania LabSenu od innych osób¹. Marta Kołacz, jedna z pracownic odpowiedzialnych za to miejsce w CSW, postanowiła wykorzystać metody partycypacyjne do rozpoznania potrzeb i oczekiwań potencjalnych użytkowników LabSenu.

Drugą motywacją do włączania torunian w tworzenie nowej koncepcji miejsca, była świadomość, że CSW, jako nowy budynek użyteczności publicznej, nie ma jasnej wizji i koncepcji w oczach mieszkańców – tak wynikało z badań przeprowadzonych przez toruńską Pracownię Zrównoważonego Rozwoju (PZR) w 2010 roku². Marta Kołacz wspominała na podstawie raportu z badania, że torunianie traktowali CSW „jak UFO”: nie wiedzieli jak mają się zachowywać: czy nie należy „przywdziać muzealnych kapci” lub „galowego stroju”³. Projekt „Labsen – Zrób To z Nami 2013” miał więc służyć także wypracowaniu sposobu, w jaki mieszkańcy chcieliby aby tego typu przestrzeń była kształtowana i postrzegana.

PRZEBIEG

Projekt „Labsen” został zapoczątkowany późną jesienią 2012 roku. Marta Kołacz, koordynatorka koncepcji, zaprosiła do współpracy PZR. Jak sama wskazuje, gdyby nie PZR, nie byłoby koncepcji partycypacyjnego tworzenia instytucji – to dzięki ich wcześniejszym działaniom zyskała przekonanie, że tego typu metoda pozyskiwania opinii może mieć sens⁴. Celem badania było dowiedzenie się na podstawie rozmów z mieszkańcami jak komunikować przestrzeń LabSenu, jak tworzyć jego społeczność oraz jak powinno zdaniem torunian

¹ Jak wynikało z rozmowy z Martą Kołacz, bezpłatna przestrzeń do organizowania wydarzeń była szczególnie potrzebna ludziom młodym oraz organizacjom pozarządowym. Rozmowa przeprowadzona przez autorkę opracowania w dn. 19.12.2013 r.

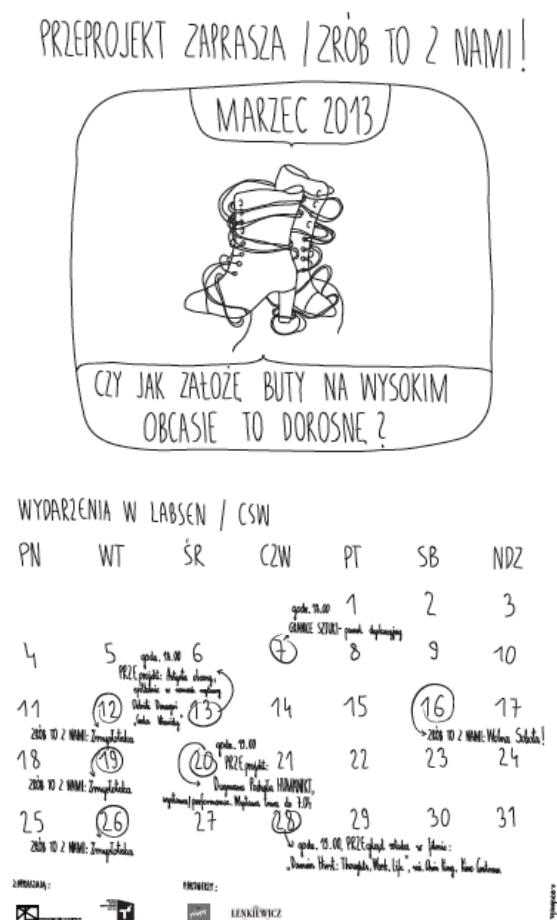
² O badaniach można przeczytać na stronie <http://www.slideshare.net/pzr/badanie-przestrzeni-csw-raport>

³ Rozmowa przeprowadzona przez autorkę opracowania z Martą Kołacz w dn. 19.12.2013 r.

⁴ Rozmowa przeprowadzona przez autorkę opracowania z Martą Kołacz w dn. 19.12.2013 r.

wyglądać to miejsce. Po wstępnej diagnozie ustalono, że użytkownicy będą mogli wypowiedzieć się za pomocą ankiety i w ramach spotkania organizowanego metodą World Cafe⁵.

Aby przekazać **informacje o organizowanym procesie**, organizatorzy wykorzystali wszystkie kanały dostępne CSW (newsletter, www, plakaty), zamieszczali też newsy na specjalnie stworzonej [stronie na facebooku](#). W ramach mniej standardowych form promocji, zaczęto od stycznia 2012 roku wydawać kalendarz (osobny na każdy miesiąc), z wpisanymi już zaplanowanymi działaniami w LabSenie.

Rys. 1 Kalendarz na marzec⁶

Ankieta o charakterze eksploracyjnym, badająca ogólne nastawienie do LabSenu oraz określająca profil użytkowników, została przeprowadzona w styczniu 2013 roku. Udało się zebrać 108 opinii – głównie od osób już korzystających z usług CSW. Badanie, w wersji papierowej i elektronicznej dostępne było na stronie Centrum Sztuki Współczesnej. Z ankiety wynikało, że torunianie chcieliby widzieć w LabSenie przestrzeń otwartą, swobodną,

⁵ Więcej o metodzie można przeczytać na :www.theworldcafe.com

⁶ Ten i inne kalendarze można pobrać na stronie Centrum Sztuki Współczesnej pod adresem: <http://ecsw.home.pl/przeprojekt/kalendarz/>

bezpretensjonalną, tętniącą życiem i bogatą w różnorodne wydarzenia artystyczne, takie jak warsztaty, przedstawienia czy spotkania z inspirującymi ludźmi. Na jej podstawie przygotowano wytyczne do **spotkania zorganizowanego metodą World Cafe** – stoliki, przy których mieszkańcy rozmawiali podzielone były na 6 obszarów tematycznych:

1. Komunikacja
2. Społeczność
3. Organizacja i dostępność
4. Przestrzeń
5. Miejsce dla sztuki
6. Dzielenie się wiedzą, pasją, umiejętnościami.

Wydarzenie odbyło się w lutym 2013 roku w LabSenie w CSW. Uczestnicy przygotowali bardzo dokładne wytyczne do dalszego rozwoju przestrzeni. Poddali pomysły jak sprawić, by była bardziej przyjazna użytkownikom, by ją odpowiednio wypromować i nadać atrybuty rozpoznawalności (pełne podsumowanie spotkania, wraz z wnioskami mieszkańców można przeczytać [tutaj](#)).

Wyniki badań zostały opublikowane na stronie PZR i przekazane CSW. Projekt „Labsen – ZRÓB TO Z NAMI 2013” ma od tamtego czasu charakter pomysłu na włączanie użytkowników w tworzenie przestrzeni, pod który podporządkowane są konkretne projekty i działania. Są wśród nich wydarzenia na stałe wpisane już w kalendarz LabSenu, jak „ZRÓB TO Z NAMI: Wolne Soboty” (wymyślane przez pracowniczki CSW), „ZRÓB TO Z NAMI: [Tormiar](#)” czy „ZRÓB TO Z NAMI: [Zmysłoteka](#)”. Cechami definiującymi te i inne działania odbywające się w ramach projektu „Labsen...” są ich podstawy: wynikające z pomysłu użytkowników lub na podstawie ich wypowiedzi z raportu PZR. Około 30% wydarzeń jest obecnie realizowanych na podstawie propozycji i potrzeb użytkowników.

FINANSOWANIE

Projekt jest finansowany z budżetu Centrum Sztuki Współczesnej w Toruniu.

WSPÓŁPRACA

Przy realizacji projektu Centrum Sztuki Współczesnej (a dokładnie – komórka odpowiedzialna za przestrzeń LabSenu) współpracowało z Pracownią Zrównoważonego Rozwoju. W ramach współpracy PZR przygotował narzędzia, wykonał badanie i stworzył raport dotyczący LabSenu.

PODSUMOWANIE

Po zakończeniu projektu, LabSen stał się bardziej otwarty i zyskał nowych użytkowników, którzy chcą angażować się w tworzenie jego oferty. Zyskał też opiekuna – osobę decyzyjną, której wcześniej brakowało. To pomaga w tworzeniu bardziej spójnej oferty. Sprawia też, że

mieszkańcy mogą się zwrócić do konkretnej, coraz bardziej rozpoznawalnej osoby z pytaniami czy z chęcią zaangażowania się. Choć, jak wskazuje Marta Kołacz, sytuacja odpowiedzialności za przestrzeń nie jest jednoznaczna. O LabSenie decyduje także drugi dział – edukacyjny, który dba o poranna ofertę. Ten dualizm zarządzania nie zawsze pomaga w tworzeniu wizji miejsca i sprawnym zarządzaniu nim.

Rozwój oferty LabSenu doprowadził także do sytuacji pewnego chaosu przestrzennego: zdarzają się sytuacje, że zajęcia na siebie nachodzą (w trakcie trwania jednych, przygotowywane są już inne), uczestnicy muszą przygotowywać miejsce do swoich potrzeb (np. przestawiać stoły, ustawione przez innych w niepraktyczny dla tej grupy sposób). Być może jednak nie należy traktować tego jako przeszkodę, raczej jako cechę otwartego na użytkowników, swobodnie tworzonego przez nich miejsca.

Nie udało się zrealizować propozycji mieszkańców zasygnalizowanej podczas world cafe, aby stworzyć z LabSenu miejsce-symbol, wychodzące poza CSW i rozpoznawalne przez ogół torunian. Mimo to przestrzeń jest wyraźna i na co dzień angażuje mieszkańców do współtworzenia jej, jednak jedynie w obrębie centrum sztuki.

LINKI

<http://pzs.org.pl/tag/labsen/>

http://pzs.org.pl/wp-content/uploads/2013/04/WC-LabSen-podsumowanie_25.03.pdf